

EXCURSIE LITTLE C TE ROTTERDAM

22 oktober 2021

door: Maarten Filius

Na een lange periode van 'excursieloos' bestaan mochten de AetA leden weer opdraven voor een spetterende excursie naar het project 'Little C' te Rotterdam. Met 24 deelnemers was het maximum aantal deelnemers bereikt, maar op de valreep mocht ik, als kersvers AetA lid, toch nog mee. Daar stond wel een tegensprestatie tegenover, namelijk het maken van dit verslag. Nu heb ik me tijdens de excursie ook nog laten vertellen dat de verslagen van AetA excursies gebruikelijk van een ongekend hoogstaand niveau zijn. Gelukkig weet iedereen dat je van iemand die jarenlang buiten de gelederen van AetA in architectenland heeft rondgedwaald niet teveel kan verwachten, maar ik zal toch een poging doen...

Op een winderige vrijdag 22 oktober 2021 werden we door Bert van Breugel, architect-partner bij Inbo uit Rotterdam, ontvangen. Het prijswinnende ontwerp van Inbo en CULD komt aan aandacht niets tekort, want na onze tour stonden er nog twee groepen voor Bert op de agenda.

Het project, ontworpen door architecten Jaakko van 't Spijker en Bert van Breugel in samenwerking met stedenbouwkundige en landschapsarchitect Cor Geluk, vindt zijn oorsprong in een ambitieus plan dat tijdens de economische crisis bij de gemeente Rotterdam werd neergelegd. Na andere overwegingen besloten ontwikkelaars ERA Contour en J.P. van Eesteren de grond te zullen ontwikkelen voor woningbouw. De 'probleemlocatie' aan de G.J. de Jonghweg, die als gedoogplaats voor straatprostitutie werd ingezet, was naast een uitdaging een mooie kans voor dit ambitieuze plan. Door het plan als schakel tussen de Rotterdam-West en het park bij de Erasmustoren in te zetten, kon het een doorstroomzone worden dat op een plek als deze natuurlijk een welkome verbetering zou zijn. Het plan, dat bestond uit de woningbouwontwikkeling en een groene strook langs het water, werd goedgekeurd en zo kon deze ambitieuze ontwikkeling starten.

Voor de stedenbouwkundige en architectonische opzet haalden de architecten hun inspiratie uit andere havensteden. Aan de hand van een bezoek aan New York, waar Soho en de Meatpacking District werden bezocht, werden kernkwaliteiten voor het plan bepaald die koste wat kost niet uit het oog verloren mochten worden. Een van de kernpunten was de manier van het maken van hoge dichtheid. Met een FSI van 4 haalt het project een enorme dichtheid die gelijk is aan forse hoogbouw. Om met die dichtheid toch een prettige leefomgeving te maken studeerden de architecten met maquettes naar de optimale plaatsing en schaal van de 15 woontorens met daartussen drie collectieve pleinen. Door een hoge wand van bebouwing langs de drukke zijde aan de 's Gravendijkwal te plaatsen werd een luwte gecreëerd in het plan. Vanaf die wand nemen de volumes af in hoogte richting het water. De hoogtes zijn zo gekozen dat elk plein zoveel mogelijk zonlicht krijgt. De variaties in hoogte van de 15 torens en de schaal van de straten en pleinen, laten je heel duidelijk voelen waar de architecten hun inspiratie vandaan hebben.

Na een korte uitleg over deze achtergrond van het project mochten we direct door naar een van de hoogtepunten van het project. Op weg naar één van de vele collectieve dakterrassen passeren we het 'Instagram-punt' van het plan waar vanuit we de voor het plan zo kenmerkende bruggen prachtig op beeld kunnen vangen. De met gelaserd aluminium bekleedde zwarte bruggen vormen een beeldmerk voor het project. Hiervoor werd kunstenaar Ruud-Jan Kokke gevraagd, die met een veelvoud aan patronen een enorme variatie en detail aanbracht in zowel de bruggen als alle balustraden in het project. Naast hun uitstraling bieden de bruggen ook een bijzondere ervaring als we door het project lopen. Zo heeft niet elk gebouw een lift en zul je soms door weer en wind een brug moeten

oversteken om bij je appartement te komen. Een onconventionele keuze die zo cruciaal is voor de opzet van dit plan.

Aangekomen op het dakterras, vertelt Bert ons over het collectieve beheer en het enthousiasme dat heerst onder de bewoners die zelfs met plannen voor het bouwen van een bar komen. Elk blok is voorzien van een eigen dakterras en garandeert dus zowel de bewoners van de 109 koopappartementen als de bewoners van de 209 huurappartementen van zon en uitzicht op de stad. Naast het feit dat de blokken door hun hoogtes, baksteengebruik en diversiteit in compositie het plan al een enorme diverse uitstraling biedt, blijkt er achter de gevels nog een grotere diversiteit te zitten. De ontwikkelaars gaven kopers de mogelijkheid om enorme vrijheden te nemen in het inrichten van de woningen. De oorspronkelijke variatie met lofts werd verder uitgebreid doordat kopers verschillende appartementen met elkaar verbonden en daarmee nog meer types introduceerden. Iets wat misschien wel enige twijfel kan geven over de daadwerkelijke FSI voor de kritische AetA'ers onder ons.

Aan het einde van de tour vertelt Bert ons dat de hoge kwaliteit van het plan voor een deel te danken is aan de tijd waarin het werd uitgevoerd. De ontwikkelaars moesten in tijden van crisis een hoogwaardig product op de markt zetten, omdat de prijzen voor die tijd al aan de hoge kant waren. Toch zijn er natuurlijk ook veel credits te geven aan de architecten die dit voor elkaar hebben gekregen. Door bijvoorbeeld slim om te gaan met een beperkte variatie aan bakstenen door in voegkleur te variëren, maar ook door de variatie in kozijntypes zoveel mogelijk te beperken, werden kosten gedrukt zonder dat dat terug te zien is. Een andere grote overwinning voor de architecten is terug te zien in het groen. De aanwezigheid van groen op de gevels, maar vooral de grote bomen op de binnenplaatsen die ten koste zijn gegaan van enkele parkeerplaatsen, geven het plan het gevoel dat het er al jaren staat.

De rondleiding eindigde aan de drukke zijde waar vandaan we de enorme New-Yorkse vluchttrappen konden aanschouwen. Na afscheid van Bert van Breugel restte ons een wandeling richting de Lloyd pier, waar nog enkele andere architectonische hoogtepunten op ons stonden te wachten. Al snel bleek de aantrekkingskracht van de bitterballen bij Café Verhip groter. Hier werd deze geslaagde excursie afgesloten met een gezellige borrel...